

Schengenský prostor je území některých evropských států, zemí Schengenské dohody, na kterém mohou osoby překračovat hranice smluvních států kdekoliv, na kterémkoliv hraničním přechodu i mimo něj na tzv. „zelené hranici“, aniž by musely projít hraniční kontrolou, bez zdržování a formalit. Prostor se označuje podle vesnice Schengen v Lucembursku, u níž byla 14. června 1985 podepsána původní Schengenská dohoda. Smluvními státy jsou převážně země Evropské unie, ale i některé nečlenské země EU. Do Schengenského prostoru spadají i vybraná území ze zámořských členských zemí. Dohoda o přistoupení k Schengenskému prostoru nových členů EU byla podepsána v Bruselu 5. prosince 2006. Od 1. ledna 2008 je součástí Schengenského prostoru také Česká republika. Jaká úloha čeká v této souvislosti Policii České republiky nám řekl policejní prezident plk. Mgr. Oldřich Martinů.

ČESKÁ REPUBLIKA, ZEMĚ SCHENGENU

Základem tzv. Schengenských dohod je vytvoření prostoru bez hranic s volným pohybem osob, zboží, služeb, kapitálu a pracovních sil. Jsou-li zrušeny kontroly na vnitřních hranicích a je otevřena cesta ke svobodnému pohybu, nese to s sebou pro policii také odpovědnost za bezpečnost.

Pro občany je to jistě pozitivní změna, ale musíme počítat s tím, že přes hranice budou přecházet nejen slušní občané, ale zcela jistě i pachatelé trestné činnosti. A zde spočívá velká úloha pro policii, ale i pro další subjekty, které prosazují právo na národní, ale i na mezinárodní úrovni. Jsme připraveni to zvládnout a vzhledem ke zkušenostem „starých“ schengenských států víme, že není třeba očekávat výraznou změnu skladby nebo úrovně kriminality na našem území. V současnosti jsou realizována tzv. „kompenzační zařízení“. V čem spočívají? V co nejintenzivnější spolupráci policejních složek, využívání nových forem kooperace, jako je např. přeshraniční sledování a pronásledování, rychlé a efektivní sdílení relevantních informací a pravidelné vyměňování zpráv. „Schengenský informační systém“ je jedním ze základních používaných nástrojů. Jde o pátrací on-line systém po osobách, ale také věcech,

identifikovatelných podle výrobních čísel. Jako příklad lze uvést pátrání po automobilech a zbraních, které mají být zadrženy převážně na žádost zahraničních bezpečnostních či justičních složek, vždy ze zákonných důvodů. Dosud měla policie oprávnění zastavovat a kontrolovat osoby a automobily na hraničních přechodech, od 21. prosince 2007 se tato oprávnění přesunula do vnitrozemí. Takovými opatřeními je garantována bezpečnost v rámci Schengenského prostoru.

Země Schengenu zavedly pro celou oblast společnou vízovou politiku a dohodly se na zavedení účinných kontrol na svých vnějších hranicích. Vnitřní hranice z hlediska pohybu osob a zboží při překračování na hraničních přechodech tedy de facto neexistují. Bude tomu tak za každých okolností?

Ne docela. Po omezenou dobu bude možné kontroly obnovit tehdy, bude-li si to vyžadovat zachování veřejného pořádku nebo vnitrostátní bezpečnosti. Když jsou splněny důvody, které předjímá Schengenský prováděcí protokol, mohou státy rozhodnout o dočasném znovuzavedení kontrol na společné vnitřní hranici.

V rámci stávajících členských států Schengenu bylo toto opatření využito v minulosti zpravidla výjimečně, při řešení problémů jsou upřednostňována standardní kompenzační opatření v úzké součinnosti dotčených států.

Přechodné znovuzavedení kontrol je zvažováno s nadcházejícím ME v kopané v roce 2008, které organizuje Rakousko se Švýcarskem. Česká republika by toho mohla využít např. v podobných případech, jako byl v listopadu loňského roku připravovaný a avizovaný pochod neonacistů Prahou. Důvodem může být i nárůst kriminality nebo migrace.

V souvislosti se vstupem naší republiky do Schengenského prostoru budou policisté odcházet z hraničního prostoru. Kolika lidí se to týká a kde budou pracovat?

Týká se to asi dvou tisíc tří set policistů služby pohraniční a cizinecké policie. Na našich

vnitřních hranicích zanikla pohraniční policie. Jejich tabulková místa a s nimi i lidi přesouváme na tzv. teritoriální útvary. Jde o služby pořádkové, dopravní, železniční a kriminální policie a vyšetřování v rámci příhraničních okresních ředitelství. Tím garantujeme zachování bezpečnosti v příhraničních oblastech na stejné úrovni. Cílem je zachovat v daných oblastech celkové počty policistů. Mohu říci, že obyvatelé příhraničních oblastí rozhodně nemusejí mít obavy ze zhoršení bezpečnostní situace, spíše naopak.

Z některých referátů pohraniční policie vznikají obvodní oddělení. Naši snahou je, aby sociální dopady spojené s touto reorganizací byly co nejmenší. Nemůžeme to však garantovat ve všech případech, ani nemohu zaručit, že nebude nikdo nikam dojíždět, rozhodně to však nebude, když to přeženu, z jednoho konce republiky na druhý.

Česká republika nemá, s výjimkou letišť s mezinárodním provozem, vnější schengenské hranice, na kterých bude nadále realizován režim přísných kontrol. O to více je potřeba se zaměřovat na kontroly ve vnitrozemí. Jak budou kontroly vypadat?

Při vstupu do České republiky je pražské Ruzyňské letiště tzv. hrdlem vnější schengenské hranice a zajištění odpovídajících kontrol je jednou z priorit policie. Naopak nově postavený terminál B bude určen pro lety v rámci Schengenského prostoru, kde budou prováděny již pouze bezpečnostní prohlídky.

Vstup do Schengenu však přináší řadu změn do práce všech složek policie. Policisté budou dělat svoji běžnou práci, kontrolovat osoby, vozidla i náklad, v tom jim navíc pomáhá zmíněný informační schengenský systém, který doplňuje stávající používané informační systémy. Identifikační údaje kontrolované věci nebo osoby jsou automaticky s pomocí fulltextu prohledány ve všech našich národních informačních systémech, ale i v schengenském informačním systému. Policisté jsou dostatečně vzdělávání a školeni v tom, jak mají postupovat v případě pozitivního vyhodnocení podezřelé osoby nebo sledované věci. Všechny tzv. schengenské státy se do jisté míry vzdávají své suverenity a umožňují policejním orgánům sousedních zemí pokračovat v policejní akci i na jejich území, samozřejmě v úzké spolupráci s místním policejním sborem, a sledovat a pronásledovat podezřelé osoby, což jsou velmi účinné nástroje policejní spolupráce.

Silniční přechody musely být na všech hraničních prostorách upraveny. Jak tedy takový průjezd do vedlejších zemí probíhá?

Česká republika odstranila překážky, jako jsou zátarasy, závory apod., bránící plynulému provozu na hraničních přechodech. Na silnicích v blízkosti hraničních přechodů byly provedeny úpravy dopravního značení a zrušena omezení rychlosti. Zrušení hraničních kontrol se týká všech občanů Evropské unie i občanů třetích zemí. Vnitřní hranice Schengenského prostoru je možné překročit kdekoliv a kdykoliv. Řidič projíždějící hranicí do sousední země by ani v podstatě neměl poznat, že vjel do jiného státu. Dozví se to jen z typické modré cedule s dvánácti zlatými hvězdami s označením státu. Evropou je tak možné projet „bez zastavení“ od jižního cípu Španělska až třeba k severnímu pobřeží Estonska.

**Připravila
Dagmar LINHARTOVÁ
Foto internet**